
Vědci z 1. lékařské fakulty možná našli kosti lipanských bojovníků

Vědci z 1. lékařské fakulty UK možná našli kosti lipanských bojovníků

Tým odborníků vedený Václavem Smrčkou našel kosterní pozůstatky, které s velkou pravděpodobností pocházejí z bitvy u Lipan. Místo nálezů, radiokarbonové datování i poškození kostí naznačuje, že se v kostnici v Žehuni dochovaly kosti husitských válečníků.

Práce profesora **Václava Smrčky** z Ústavu dějin lékařství a cizích jazyků 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy začala v kostnici v Žehuni u Kolína již v roce 2017. Právě tam směřoval pilotní projekt výzkumu napříč českými kostnicemi. Profesor Smrčka si na žehuňských kostech všiml stop po zraněních. Zatímco většina kosterních pozůstatků je v tamní kostnici napevno zabudována ve zdech, s částí volně uložených kostí mohli vědci svobodně zacházet a podrobit je bližšímu zkoumání.

„Našli jsme zde přes 42 kostí, které pravděpodobně poškodily husitské zbraně jako například okovaný cep či řemdih. U nejzávažnějších poranění je zřetelně vidět vzdálenost mezi jednotlivými hroty cepů. V další části kostnice jsme našli i poranění od husitských kuší a také poranění sudlicí či sekerou,“ komentuje výzkum pozůstatků **Václav Smrčka**.

- **Rozpad uhlíku stáří potvrdil**

Deset lebek ze Žehuně podstoupilo CT vyšetření na Radiodiagnostické klinice 1. LF UK a VFN, kde primář **Josef Hořejš** vytvořil 3D rekonstrukci poranění. Tato unikátní vyšetření vedla odborníky k tomu, aby provedli radiokarbonové stanovení stáří kostí. Vzorek jedné z poraněných lebek proto putoval na datování do radiokarbonové laboratoře v polské Poznani. Zde pomocí poločasu rozpadu radionuklidu uhlíku (^{14}C) zjišťují věk archeologických památek a geologických útvarů. Laboratoř stanovila 95% pravděpodobnost, že kosti skutečně pocházejí z husitských válek, a to z období 1408–1458. Vyšetření dokonce stanovilo 65% pravděpodobnost, že kosti pocházejí z období 1420–1444, přičemž bitva u Lipan se odehrála 30. května 1434. Je tedy velmi pravděpodobné, že kosterní pozůstatky z této bitvy skutečně pocházejí.

Porovnáním s každým dalším vzorkem kosti z Žehuně se datování ještě dále zpřesňuje, proto vědci do Poznanež poslali i druhý kosterní vzorek. Ten ukázal, že v kostnici jsou také pozůstatky bojovníků tereziánských válek z poloviny 18. století. Nyní vědci čekají na závěry vyšetření třetího vzorku. Očekávají, že pravděpodobnost shody s obdobím bitvy u Lipan se ještě zvýší.

- **Žehuň pro raněné i padlé**

Žehuňská kostnice byla zbudována v 18. století z kostí pocházejících z hromadných hrobů. Zdejší kosti jsou bílé, což značí zasypaní vápnem, které se provádělo u infekčních nemocí nebo u válečných událostí. Že šlo o bojovníky, dokládá mimo jiné i to, že na kostech vědci našli i starší zhojená válečná poranění. Pro to, že jde přímo o bitvu u Lipan, v níž mezi sebou bojovali radikální a umírnění husité, hovoří fakt, že na kostech byla nalezena právě zranění husitskými zbraněmi.

Žehuň u Kolína je od Lipan vzdálena více než 30 kilometrů. Jak se tedy mohly kosti husitů objevit tak daleko od místa bitvy? „Žehuň je v bezprostřední blízkosti obce Sány, odkud pocházel jeden z velitelů radikálních husitů Jan Čapek ze Sán. Ten po prolomení vozové hradby opustil evidentně prohranou bitvu, aby se skryl se svými jezdci za hradbami Kolína. Navíc bylo tehdy běžné nakládat poraněné na vozy a nechat je na doléčení v okolních vesnicích. Vozy s raněnými se mohly dostat až k Žehuni,“ vysvětluje dále **profesor Smrčka**.

- **Co bude dál?**

„Víte, vše je ještě třeba probrat a vycizelovat s historiky. Ano, pro určení přesnějšího časového období to vypadá velice nadějně. Ale až symposium, které je naplánováno na letošní březen, potvrdí, zda byly a jsou naše domněnky správné,“ uzavírá profesor **Václav Smrčka**. V rámci areálu barokního kostela sv. Gotharda v Žehuni, který je v současnosti rekonstruován, plánuje obec vytvořit novou expozici. Ta nashromážděné výsledky nálezů přiblíží veřejnosti.

Pozn.: Žehuňská kostnice vydala své tajemství. Informace o drobných sakrálních stavbách napříč celou Českou republikou přináší kniha Kostnice v českých zemích autorů Jana Rendeka a Františka Libenského.